

Delavci imajo svoje bolniške blagajne, rudarji svoje bratske skladišče, ali ne bi bilo mogoče tudi učitelstvu kaj podobnega ustanoviti. Skoraj 20.000 nas je, v kratkem se bo število še zvišalo. Samo 2 dinarja na mesec od vsakega, pomenilo bi to znesek 40.000 Din. t. j. 160.000 kron, ali letno 1.920.000 kron. S to vsoto bi se z lahkoto pomagalo zares bolnemu učitelstvu.

Vprašanje je le, kako in kedar se to izvede. Mnenja sem, da bi se zavzela za stvar centrala UJU. Ta naj bi izposlovala pri ministrstvu, da se pobirajo mesečni prispevki pri izplačilu plač, kakor invalidi ali kak drug davek. Obveza bi veljala za vse učitelstvo.

2. Drugo, nič manj važno socialno vprašanje je, ustanovitev pogrebne družbe.

Smrt v družini je po mojem mnenju najhujši udarec. Ob takih prilikah je vse zbežano in gorje oni družini, ki nima v katastrofalnem času pri rokah denarnih sredstev. Za enake slučaje ima mnogo stanov pogrebna društva. Ali naj ostane učitelstvo, katerega drugi stanov radi dobre organizacije zavidajo, brez te socialne oskrbe? — Imamo sicer Samopomoč, toda ta ni obvezna za vse učitelstvo. Po sedanjem stroju ne odgovarja bogzna kakšni izdatni socialni pomoči. (Manjka le zavednosti učitelstva in bilo bi! Uredn.). Višina vpisnine, letnina ter vplačila za posamezne smrtne slučaje niso v nikakem razmerju z malenkostno svoto, ki jo dobe preostali za pogrebne stroške. Svota, ki jo nudi danes v slučaju smrti »Samopomoč« je skoraj brezpomembna. (Se je tudi dvignila časa primerno, glej Učit. Tov. pret. mes. Uredn.). Po mojih mislih bi se premoženje »Samopomoči« izročilo ob ustanovitvi obveznega društva kot rezervni fond, temu društvu.*

3. Tretja zadeva je zdravljenje učitelstva in svojcev po javnih bolnicah. Nanesejo slučaj, da je zdravljenje na domu nemogoče, treba se je zateči v bolnico. Stroški bolnice so pri sedanjih plačah nezmagljivi, zlasti pa še za one, ki imajo družino. Za slučaj bolezni ne more nihče devati denarja na stran. Izposlovati bo treba, da bo imelo učitelstvo in njegovi svojci v vseh javnih bolnicah ter kopalniških brezplačno oskrbo. Iz podane si dovolim staviti sledeče resolucije: Poverjeništvu UJU za Slovenijo naj vzame v pretres oziroma v študij sledeče:

1. Osnuje naj se za celo kraljevino učiteljska bolniška blagajna. Iz te blagajne se plačujejo stroški zdravnika in zdravil za vse učitelstvo in njega svoje (otroke). Prispevki bolniške blagajne se plačujejo mesečno v obliki davka.

2. Osnuje naj se za Slovenijo učiteljsko pogrebno društvo. V to društvo je obvezano vstopiti vse učitelstvo Slovenije. Iz društvene blagajne se plačujejo pogrebni stroški umrlih članov ter svojcev. Kjer obstoje pogrebni zavodi, naj stopi društvo z njimi v pogodbo, kjer teh ni, se plačajo iz blagajne proračunene pogrebne takse. »Samopomoč« se razpusti, premoženje njeno pa se da pogrebniemu društvu kot rezervni sklad.

3. Poverjeništvu UJU za Slovenijo se naroči, da stoji takoj v stik s centralo UJU, da stori ta na kompetentnem mestu vse potrebne korake, da se dovolj učitelstvu in njega svojcem brezplačno zdravljenje v vseh javnih bolnicah in zdravniških kopalniških.

Fran Skuli.

* Pravkar so se pravila »Učiteljske Samopomoči« razširila na vso državo. To društvo ima namen zavarovanja za slučaj smrti. — Opozorjamo, da je posmrtna četrt po novem načrtu šol. zakona znižana na enomesečne prejemke. — Uredn.

* Smisla ni za socialno pomoč tovarišu, pomanjkanje socialnega čuta. Kadar je kdo sam prizadet, se še spomni, da bi kaj vzel od družta. Ne pri vseh, a žal pri mnogih, mnogih je tako! Z negacijo in uničenjem obstoječega ne pomagamo dobri stvari in to nikakor ni pozitivno delo. Uredn.

Iz Jugoslavije.

— Iz seje ožjega sosveta UJU poverjeništvu Ljubljana. Dne 17. t. m. se je vršila seja ožjega sosveta UJU poverjeništvu Ljubljana. Na dnevnem redu je bil med drugimi zadevami tudi Franchet-Nett's samostojni in Unusov dedetni predlog, ki sta ju stavila na zadnji seji višjega šolskega sveta, da se ukinejo vse skupne šolske maše ob nedeljah in delavnikih v Sloveniji, kar ni normiranih v odredbah šolskih oblasti. Predlog je višji šolski svet na zadnji seji sprejel z veliko večino. Kakor je pa ožji sosvet izvedel iz zanesljivega vira, je višji šolski svet

poslal predlog ministrstvu v odločitev. Po mnenju ožjega sosveta je bil sklep višjega šolskega sveta v tej zadevi pravomočen in veljaven in ne potrebuje nikakega odobrenja višje šolske oblasti, ker skupne šolske maše ob nedeljah in delavnikih ne spadajo k obligatnim verskim vajam. Prejšnji deželni šolski svet jih je uvedel pred nekaterimi leti, naslednik njegov, sedanjí višji šolski svet jih sme sam ukiniti. Zato je ožji sosvet sklenil delati na to, da stopi čimprej v veljavo tozadevni sklep višjega šolskega sveta in se izvede v predlagateljev smislu.

— V današnji številki smo posvetili malo več pozornosti Ciril Metodovi Družbi, ker je nujno potrebno, da ne pustimo v pomanjkanju sredstev uporabiti to našo institucijo. Opozorjamo na uvodnik, notico o blagu, ki se prodaja v prid Družbi in o koledarju CMD, ki je pravkar izšel.

— Učitelstvu zasedenega ozemlja (Dopis.) Zopet je padla beseda vrnitve v ozemlje Julijske Benečije. Klub učitelstva tega ozemlja — žvotariš ali te ni več! Potreben si nam v dneh, ko namigujejo na neke ugodnosti in osebne koristi. Gani se in daj nam geslo: Učitelstvu tega ozemlja, ki danes tava po Sloveniji, svetujemo, vloží brez izjeme takoj prošnje za vrnitev — a višji šolski svet poskrbi s pomočjo vlade, da ne bodo poskušali vrnitve ostali samo na papirju odloka št. 16.315, kakor vse do zdaj izdane okrožnice in namigovanja v listih.

— Bloki za učiteljski konvikt, za 100 lističev à 1 Din., darovalo učitelstvo osnovne šole pri Sv. Marku niže Ptujja 100 Din. (400 K). — Posnemanja vredno! Če bo vsaka šola sledila oni pri Sv. Marku, bo delo Jeseniškega učit. zbora doseglo kmalu svoj uspeh in smoter!

— Himen. Poročil se je dne 21. nov. t. l. tovariš Josip Lešnik v Sv. Martinu na Pohorju z gđ. Linko Žigart-ovo. Obilo sreče!

— Učitelstvo osnovne šole rednice na Humu tik Ormoža je darovalo namesto venca na grob vrli, narodni, nepozabni tovarišici Mariji Presker-jevi iz Ormoža 150 K za »Rusko deco«. (Vau-potič Franja 50 K, Porekar oče 50 K in hčerka 50 K).

— Zdravilo zoper »Nevarna leta«. »V boj za srečno in veselo krščansko življenje« je naslov knjigi, ki jo je izdala Mohorska družba. Delo pisatelja gotovo ne bo brez uspeha, ker je dosti mikavni nasvetov glede zakonskega in družinskega življenja! Nihče ne bi pregovarjal o tem, če bi to čitalo odraslo ljudstvo, a žal pa, da poželjivo sega po knjigi šolska mladina z največjo pozornostjo, kar dokazuje sledeči slučaj. V 5. razredu neke osnovne šole je imela učenka med odmorom v roki to knjigo. Razredna učiteljica je to opazila ter brošuro konfiscirala. Učenka je bila v zadregi ter ni mogla odgovoriti nadaljnemu vprašanju, da bi pojasnila kaj zanimivega je čitala. Hitela je pripovedovati, da je knjiga last zraven nje sedeče součenke, katero je kazala drugim učenkam, češ kako je lepo in jih opozarjala na mikavno vsebino na strani 89 — osemdesetdevet. — Brez komentarja! Sad škofa Bonaventure je padel na rodovitna tla pohujšane doline šentflorjanske. — Kaj poreko temu oni časopisi, ki so imeli toliko pisarjen'a in prerokanja napram »Dvonožcu«, katerega vsebina je primerna mladini, medtem ko je knjiga z vsebino »Nevarnih let« naravnost pohujšljiva za otroke. Starši pozor ter brošuro v kraj, kamor spada!

— Blago, ki se prodaja v prid Družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, imajo v zalogi naslednje tvrdke: Kolinska tovarna za kavne primesi v Ljubljani v korist Družbi sv. C. in M. Fr. Kollmann v Ljubljani; Cilindre za svetilke v korist Družbi sv. C. in M. Fran Kovač in Ignacij Novak v Ljubljani; Prva slov. zaloga čaja in ruma na debelo v Ljubljani v korist Družbi sv. C. in M. Ivan Perdan v Ljubljani; Vžigalice Družbe sv. C. in M. z geslom: Mal prinesi dar domu na altar. Makso Zalokar v Ljubljani; Krakovski nasip: Drože v korist Družbi sv. C. in M. Pravkar naštetu blago priporočamo najtopleje vsem, ki jim je mar prospeh Družbe sv. C. in M. Kupuite in priporočajte znancem C. M. vžigalice in drugo družbeno blago! Na razpolago so: družbene razglednice (Slovenska mati, Dekličice noričice in Fantje gredoči na nabor), narodni kolki (Narod sebi! Kotnikov, Marije Vilharjeve, Ptuj in dekle s cvetkami) komad po 10 vin., računski listki komad po 20 vin. Družbene prijatelje opozorjamo, da izide v kratkem nov družbeni kolek in dve razglednici po slikah umetnika Gasparija. Prosimo starih znank in slov. mladinskih knjiž; oboje sprejema družbeno pisarna, kjer se dobivajo in naročajo razglednice, kolki in računski listki pod naslovom: Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, Narodni dom.

— Čitaocima »M. T. Posrednika«. Naredni broj »Medjunarodnog Trgovinskog Posrednika« izaci će 1. januara 1922. god. na 64 stranice sa kalendarskim delom i štampaće se u 20.000 primeraka. Godišnja je pretplata 50 dinara. Cene oglasima u ovome broju su ove: cela stranica 400, pola stranice 250, četvrtina stranice 150 i osmina stranice 80 dinara. Oglase za ovaj broj, kao i pretplatu za 1922. godinu treba poslati najdalje do 25. decembra tek. god. »Administraciji Medjunarodnog Trgovinskog Posrednika«, Beograd.

— Sv. Anton nad Rajhenburgom. Dne 5. 12. popoldne je sv. Miklavž obiskal tukajšnje šolsko mladino. V sprejstvu dveh angelov, mefista in parkliev je otroke iznenadil baš pri veronauku. Po običajnem pozdravnem govoru nebeškega poslanca, kakor tudi gosp. kateheta, sta angela razdelila med otroke potice, mlečni kruh, jabolka, razno suho ovočje in denar. Obdarjeni so bili vsi, nekateri celo no večkrat, ker je daril preostajalo. Da je ta prireditev v gorskem kraju tako krasno uspela, gre zasluga nadučiteljevi gospej. šolskemu ogledi in načelniku krajnega šolskega sveta, ki so med ljudstvom z veliko vno nabirali darila za naše male. — Vsem navzočim, tudi odraslim ostane ta dan v trajnem spominu. Iskrena hvala blagim dobrotnikom!

— Poziv! Na razširjenih osnovnih šolah v Šoštanju in Velenju se takoj začasno zasede po eno učno mesto za učitelja ali učiteljice. Reflektanti(nje) naj vložijo tozadevne prošnje na okrajni šolski svet šoštanski v Slovenjgradu.

— Gorenji Logatec. (Dopis.) Šolska mladina v Gorenjem Logatcu je proslavljala rojstni dan Nj. Veliki kralja Aleksandra v predvečer s prireditvijo slavnostne predstave. V slavnostnem govoru je učenka pred, z zelenjem in narodnimi zastavami okrašeno podobo kralja Aleksandra, opisala njegovo življenje ter mu je k sklepu vsa šolska mladina prisegla neomajano ljubezen in zvestobo. Govor se je končal z navdušenimi vzkliki: Slava kralju Aleksandru. Za tem je mladina nela radostnim srcem narodne himne in pesem »Slovenec, Srb, Hrvat«. V deklamaciji »Jugoslavija« je učenec izražal čutila ljubezni in spoštovanja do domovine in ponos, da se zamoremo imenovati Jugoslavlani. Prav mično igro »Šivilja Klara« so mali diletantje izborno predstavljali. Zlasti so ugajali poredni škrti, lepo opravljene vile in šivilja Klara. Predstavo je posetilo vse tukajšnje uradništvo in obilica domačinov, tako da je prostora primanjkovalo. Vsi so se po končani predstavi razšli z zadovoljstvom, videč, kako se mladina v resnici v narodnem duhu, v ljubezni do domovine in nje prevzvišenega vladarja vzgaja. Pri-pominamo, da si je šola že nabavila svoj gledališki oder, katerega s prireditvijo iger čedalje bolj popolnjuje.

— Vabilo na odborovo selo Slovenske Šolske Matice, ki bo dne 28. decembra ob 3. uri popoldne v voditeljevi pisarni na I. mestni deški osnovni šoli v Komenskega ulici.

FINA RISALNA ORODJA
ZA INŽENERJE IN RISARJE PO K 600
IN 550. ZA UČENCE PO K 250 IN 180
IMA V ZALOGI UČITELJSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI.

Pristopite k »Jugoslovanski Matici!«

Vestnik meščanskih šol.

—c Spomenica učitelstva meščanskih šol v kraljevini SHS. Ministarstvo prosvete, Beograd. Kad je anketna komisija u septembru o. g. radila na zakonskom projektu za gradjanske škole, napisani su članovi u dva put pokušavali, da se prikažu Gospodinu Ministru Prosvete i tom prilikom da ga zamole za naklonost prema gradjanskim školama, a specijalno, da mu zahvale, što ih je imenovao u anketnu komisiju; nameravali su ujedno, da uznesu težnje svoga materijalnog položaja, koji je od svih prosvetnih radnika možda najbedniji. No, kako tada nisu mogli avdijencije dobiti, to su sad slobodni zahvalu izreći na dosadašnjoj naklonosti, a zamoliti je i nadalje. Gradjanske škole nisu zakonom smeštene na pravo mesto. Smeštene su u odelenje Ministarstva Prosvete za Osnovnu Nastavu, pa je nastavnici gradjanskih škola odredjena i plata nastavnika osnovnih škola, no samo privremeno, dok im se položaj tačnije ne odredi. Razumemo dakle, što im nije priznata i upućena sva pripadnost nastavnika osnovnih škola i zašto nisu dobili stanarine ni ogrevarine. Ali ova privremena nije zauzela uzak krug vremena,

kako to privremenosti dolikuje, nego je postala suviše duga, potencirana slabom naplaćenošću ispod naplate učitelja osnovne škole i neudrživom današnjom skupocim. Van svake je sumnje, da nastavnici gradjanskih škola neobično osećaju, da su potisnuti. Opravdano je, da im se ovakovi osećaji, ako ne sasvim otklone, ono barem ublaže. Zasad se ne zna, kad će se činovničko pitanje i u njemu naplata činovnika zakonom rešiti, pa zar bi pravo bilo, da nastavnici gradjanskih škola sve donde u privremenosti imaju naplatu istog plate i pripadnosti nastavnika osnovnih škola. Nastavnici gradjanskih škola ne moće i ne traže ništa neopravdano i ništa mnogo. Moće, da im se prema kvalifikaciji odmeri dodatak, koji bi u današnjim veoma težkim prilikama po život ponižen im položaj popravio, a nastavnici učio snage, da uzdrže do konačnog zakonskog uredjenja beriva. Molimo Ministarstvo Prosvete, da uredbu o dodacima za nastavnike srednjih škola protegne i na nastavnike gradjanskih škola. A nekvalifikovani nastavnici ovih škola, pošto nemaju ni stanarine ni ogrevarine, da dobiju 50% od one svote, koju dobivaju kvalifikovani. Molimo, da se odredjenje dodataka uputi kao hitan predlog Zakonodavnom Odboru Narodne Skupštine, za koji smo uvereni, da nas ne može ostaviti izvan zakona. Verno služeci istaknutoj svrsi, na kojoj naše škole rade, i verno odani prosvetnom napredovanju državljana Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca kao i prosvetivanju širih slojeva narodnih, živimo u veri i nadi, da nećemo ni mi ostati zapostavljeni, nego da će nam se skromne i opravdane želje moći uskoro ostvariti, tim pre, što povišica naplate nastavnickog kadra gradjanskih škola ne preteže nikako osetljivo na bidžetskoj bilanci. S odlučnim štovanjem odani: Josip Kovačević, direktor kr. trgov. škole, predsednik Udruženja uč. gradj. škola za Hrvatsku i Slavoniju, Ferdo M. Vrbanić, direktor gradj. škole u Travniku, Dragutin Humek, direktor gradj. škole, predsednik Udruženja učit. gradj. škola u Sloveniji, Mita Gjorgjević, direktor žen. gradj. škole, predsednik Udruženja nastav. gradj. škola u Vojvodini, Samuilo Puhiera, srezki škol. nadzornik, potpredsednik Udruženja učit. gradj. škola za Dalmaciju.

IOSIP BRINAR:

Učeni načrt zgodovine

(Dalie)

NOVI VEK.

A) Jugoslavlani pod tujo oblastjo.

(Od početka 16. do konca 18. stoletja.)

I. Doba verskih prevratov: 1. Kmetški upori, 2. Reformacija, 3. Lutrovstvo na Slovenskem in Hrvatskem.

II. Doba turških vojen: 1. Slovenci v bojih s Turki. (Kacijanar, Turjaški, bitka pri Sisku), 2. Vojna sultana Sulejmana, 3. Nikola Zrinjski v Sigetu, 4. Srbi na Ogrskem in Hrvatskem. (Preseljevanje, gonovitev despotovine), 5. Srbi pod turško oblastjo. (Turška uprava, verske razmere, hajduki), 6. Črna gora. (Doba do vladike Danila, iztrebljenje poturic, uprava), 8. Propadanje turške sile. (Bitka pri Št. Gotardu, drugo obleganje Dunaja, Avstrijci in Srbi v skupni borbi s Turki, Voćina krajina), 9. Zarota Zrinjskih in Frankopanov, 10. Kruci.

III. Borbe za prestole in ozemlja: 1. Habsburžani, 2. Ludovik XIV., kralj francoski, 3. Peter Veliki, 4. Propast Poljske.

IV. Napoleonova doba: 1. Francoska revolucija, 2. Napoleon Bonaparte. (Pričetek Napoleonove slave, Napoleonove vojne, Napoleon I. na vrhuncu svoje moči, Napoleonov padec), 3. »Ilirija oživljena«.

B) Probujanje in osvobojenje Jugoslovancev.

(Od početka 19. stoletja do svetovne vojne.)

I. Nova samostojna Srbija: 1. Prvi srbski ustanek in Karadjordje Petrović, 2. Bukareški mir in propast Srbije 1. 1813, 3. Drugi srbski ustanek in Miloš Obrenović, 4. Knez Aleksander Karadjordjević, 5. Povratek Obrenovićev na prestol, 6. Knez in kralj Milan, 7. Kralj Aleksander Obrenović, 8. Kralj Peter I. Osvoboditelj (Balkanska vojna).

II. Črna gora.

III. Jugoslavlani pod Avstro-Ogrsko (1814.—1914.): 1. Začetki narodnega preporoda, 2. Revolucija 1. 1848, 3. Absolutistična doba, 4. Doba ustavnih bojev.

IV. Tuje države v najnovejši dobi. (Rumunska, Grška, Ruska, Francoska, Amerika).

C) Kultura v novejši dobi.

I. Prosveta v Jugoslavlanih: 1. Kiparstvo in slikarstvo, 2. Glasba, 3. Narodna književnost.

